

Asia: Prokon Wind Energy Finland Oy, Rautajalan tuulivoimahanke, Kokkola ja Toholampi (LVV-U/23030/2026)

Lupa- ja valvontavirasto
kirjaamo@lvv.fi, jenni.nieminen@lvv.fi

Lausunto

1 Johdanto

Prokon Wind Energy Finland Oy suunnittelee 20–30 voimalan tuulivoimahanketta Kokkolan kaupungin alueelle. Hankealueen laajuus on 3637 ha ja voimaloiden kokonaiskorkeus on 300 m. Hankkeessa tarkastellaan yhtä sähkönsiirtoreittiä, jossa sähkönsiirto suunnitellaan toteuttavaksi 15,7 km pitkänä 400 kV ilmajohtona Fingridin uuteen Jylkkä-Alajärvi-voimajohtoon.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnonaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Selostuksen mukaan hankkeessa viisi voimalaa (VE1) sijoittuu 20–55 m päähän saukon lisääntymis- ja levähdyspaikan sisältävistä tai elinpiiriin kuuluvista vesistöistä (VE2 samat etäisyydet ovat 60–120 m). Lievennystoimien jälkeen vaikutukset selostuksessa nähdään vähäisinä ja yhteisvaikutukset kohtalaisina.

Vaikka saukko on sopeutuva laji, Luke näkee, että selostuksessa olisi hyvä perustella esitetty 50 m vyöhyke. Esitetty 50 metrin suojavyöhyke estääkin itse pesän tuhoutumisen ja peittää mahdollisesti näkyvyyttä riippuen alueen peitteisyydestä, sinne saattaa kantautua merkittävästi äänihäiriötä ja jatkuvaa häiriötä. Esim. UK ja Skotlannissa suositellaan n. 200 metrin (ja perusteltuna alle sen) suojavyöhykettä tunnistettuihin pesiin (Forestry Commission Scotland 2009, Nisbet 2024, Northern Ireland Environment Agency 2011). Vesi voi myös kantaa ääntä ja erilaiset maanmuodot vaikuttavat kumpaankin suuntaan. Olisikin hyvä huomioida ja perustella maanmuotojen vaikutus vyöhykkeeseen. Saukkojen liikennekuolleisuuden on havaittu keskittyvän vesistöjen läheisyyteen (100 metrin säteellä vesistöistä) (Guter ym. 2005, Philcox ym. 1999). Tämäkin etäisyys olisi hyvä jollain tapaa huomioida.

Suurpetojen osalta selostuksessa on arvioitu vaikutukset karhulle ja ilvekselle vähäisiksi, sudelle suuriksi ja ahmalle kohtalaisiksi. Yhteisvaikutukset arvioidaan ilvekselle kohtalaisiksi, ahmalle ja karhulle kohtalaisiksi, sudelle erittäin suuriksi. Selostuksessa arvioidaan voitavan laskea vaikutusten merkittävyyttä sudelle lievennystoimilla, jotka ovat rakentamisen ajoitus (ja eri hankkeiden rakentamisen ajoitus) ja rakentamisen välttäminen 2 km etäisyydellä, mikäli pesä havaitaan rakentamisen aloittamisen jälkeen.

Luke painottaa, että tehtyjen selvitysten avulla ei voida sulkea pois, etteikö hankealue ja sen viereiset hankkeet sijoittuisi suden kannalta keskeisille alueille.

Selostuksessa tehdyt arviot vaikutuksista suurpetoihin vaikuttaisivat varovaisuusperiaatteen mukaisilta, mutta lievennystoimien vaikutuksiin liittyvien arvioiden osalta Luke näkee riskin virhearvioille. Susi siirtää pennut herkästi häiriötä kokiessa, joten siinä vaiheessa reagoiminen on eittämättä myöhäistä. Yhteistyö eri hankkeiden välillä ja rakentamisen ajoitus siten, ettei kaikki hankkeet rakennu samanaikaisesti, voivat hyödyttää lajeja, mutta se koskettaa vain kyseistä ajanjaksoa. Mikäli useista hankkeista aiheutuu kumulatiivisia vaikutuksia rakentamisen ja sen jälkeisen toiminta-ajan myötä, vaikutukset voivat olla pitkäkestoisia ja kohdistua laajemmalle alueelle. Korvaavien elinympäristöjen puuttuessa tai ollessa heikompia lisääntymiselinympäristöjä, tämä rakennustoimien ajoittaminen on vain lyhytkestoinen lievennyskeino.

Luke huomauttaa, että jos elinympäristöjen laatu ja ympäristön kantokyky heikkenee, voi tuulivoimalla olla kauaskantoisempia vaikutuksia kuin mitä selostuksessa on arvioitu, erityisesti mikäli näillä muutoksilla on vaikutuksia lajien lisääntymiseen.

Kuten Rautajalan tuulivoimahankkeen YVA-selostuksessa ja sen liitteenä olevissa Natura2000-selvityksissä nousee erinomaisesti esille, että Rautajalan tuulivoimahanke on osana laajaa maiseman rakenteen muutosta ja sitä seuraavaa luontokatoa. Metsäpeuran osalta YVA-selostuksessa on kiinnitetty huomiota riittävästi niin paikalliseen tasoon (hanketaso) kuin myös laajamittaiseen useiden maankäyttöhankkeen yhteisvaikutuksiin. Luke on havainnut, että julkisessa keskustelussa on usein esitetty ikään kuin lievennyskeinona sitä, että kaikki tuulivoimahakkeet eivät realisoidu. Luke näkee em. väitteen perusteet puutteellisiksi ja on lähdeittävä siitä olettamuksesta, että kaikkia nykyisin suunnitteilla ja julkisesti esillä olevia hankkeita suunnitellaan toteutettavaksi.

Rautajalan YVA-selostuksessa on hyvin huomioitu niitä mekanismeja, joita Luke on usein metsäpeuran osalta tuonut esiin. Näitä ovat keskeisesti laajamittainen luontokato ja elinympäristön laadun heikentyminen. Selostuksessa viitataan myös suurpetojen saalistuksen vaikutuksen kasvuun rakennetuissa elinympäristöissä. Luke tukee em. tekijöiden tunnistamista ja huomioimista arvioinneissa.

Lisäksi selostuksessa on kiinnitetty erinomaisesti huomiota laajojen mittakaavojen maankäytön yhteisvaikutuksiin ja todettu, että yksittäisen hankkeen vaikutukset todennäköisesti kasvavat, kun otetaan huomioon ympärillä olevat muut maankäyttöhankkeet. YVA-selostuksessa tai Natura-arvioinneissa ei ole tehty metsäpeuraan liittyvää maastotyötä suoraan, mutta Luke tunnistaa siihen liittyvät haasteet, koska metsäpeura on tiheimmilläänkin vaikeasti havainnoitava, eikä Luke näe em. seikkaa erityisenä puutteena. Kuten YVA-selostuksessa ja siihen liittyvissä Natura-arvioinneissa on todettu, että Rautajalan ja erityisesti sen viereisen Natura2000-alueen seutu on kesä- ja vaellustenaikaista elinympäristöä, joka selviää hyvin käytetyistä aineistoista.

Myös Luke toteaa, että Rautajalan ja sen viereisen Vionnevan Natura2000-alueella asuu muutamia metsäpeuroja, joista on vain vähän panta-aineistoa (yksi pantapeura alkukesästä v. 2025). Syksyllä alueelle kertyy peuroja pohjoisen ja idän suunnalla sijaitsevilta Natura2000-alueilta ja niiden lähimetsistä ja keväällä toiseen suuntaan talvehtimisalueelta vasomisalueille (useita pantapeuroja).

Rautajalan hankealue sijaitsee siis metsäpeurojen käyttämällä ekologisella käytävällä, joka ilmenee selkeästi myös Natura2000-selvityksestä. Lisäksi selostuksessa todetaan negatiivisten vaikutusten olevan merkittäviä, jonka Luke myös tunnistaa. Luke myös suosittelee, että Metsäpeuralle tärkeiden Natura2000-alueiden ympärille ja merkittävillä ekologisilla käytävillä tulisi välttää laajamittaista rakentamista. Luke on suositellut noin 5 km rakentamatonta vyöhykettä metsäpeuralle tärkeiden Natura2000-alueiden ympärille, joka on myös ajankohtainen suositus Rautajalan tuulivoimahankkeen osalla, koska Vionnevan Natura2000-alue on aivan hankealueen vieressä molemmissa vaihtoehdoissa.

Selostuksessa on esitetty, että lievennysten jälkeen merkittävät negatiiviset vaikutukset lievenisivät kohtalaisiksi negatiivisiksi vaikutuksiksi. Lievennyskeinoina esitetään mm. rakentamisen ajoittamista, riittäviä etäisyyksiä vasomisalueista ja ekologisista käytävistä. Luke ei näe vaihtoehdoissa VE1 tai VE2 vielä riittävästi konkreettisia lievennystoimia ilman, että em. vaihtoehtoja vielä kehitettäisiin edelleen kokonaiskestävämmäksi. Luke näkee, että ilman konkreettisia esityksiä lievennystoimista, niiden tehokkuutta haittojen minimoimiseksi ei pystytä arvioimaan. Tämä koskee niin hanketasoa kuin myös laajamittaisten yhteisvaikutusten arviointeja.

Luke toteaa, että nykyisen tuulivoiman rakentamisen laajuus ja niiden kaikkien ym. kumulatiivisten muutosvoimien yhtäaikaiset kokonaisvaikutukset vaikeuttavat yksittäisten hankkeiden vaikutusten arviointia jopa niin, että kokonaisvaikutukset voivat peittää alleen tai tekevät merkityksettömiksi paikallistason lievennystoimet. Rautajalan hanke on yksi monista niistä kymmenistä tuulivoimahankkeista, jotka sijaitsevat läntisen Euraasian ja EU:n alueen ainoan elinvoimaiseksi arvioitun R. t. fennicus-alalajin metsäpeuran esiintymisalueella. Luke esittää huolensa nykyisen puhtaan siirtymän todennäköisestä ja pitkäaikaisesta elinkyvyn heikennysriskistä, joka kohdistuu erityisesti metsäpeuraan ja vastaaviin suhteellisen vaateliisiin lajeihin.

Luke tunnistaa myös ne tulevaisuuden haasteet, joita metsäpeuran elinkyvyn turvaaminen edellyttäisi myös ilman nykyisenkaltaisia sähköntuotantosuunnitelmia. Esimerkiksi ilmastonmuutos, monet riistaan kohdistuvat hallinnolliset päätökset ja niiden mukana tulevat muutokset tuovat merkittäviä metsäpeuraan kohdistuvia riskejä mm. pienten hirvieläinten kannankasvun ja sitä seuraavan suurpetokannan kasvun myötä. Kuten tässäkin YVA-selostuksessa on todettu rakentamisen mahdollisesti lisäävän saalistuksen aiheuttamaa kuolleisuutta, niin pahimmillaan laajamittainen rakentaminen luo tilanteen, jossa ainoa riistahallinnon keino pitää metsäpeura viimeisillä häiriöttömillä alueilla auttavasti elinkyvynä on muiden hirvieläinten ja erityisesti suurpetokannan voimakas rajoittaminen. Luke ei näe sellaista kehitystä suotuisaksi, jos esimerkiksi suurpetojen suojelua ja kantaa joudutaan merkittävästi heikentämään nykyistä enemmän elinympäristöjen rakentamisen ja metsäpeuran suojelun vuoksi. Luke ei myöskään näe, että lähimenneisyydessä ja nykyisin metsäpeurakantaa rajoittavat tekijät olisivat riittävä peruste heikentää edelleen kannan elinkyvyn elinympäristöjen pitkäaikaisella ja laajamittaisella rakentamisella. Jo tälläkin hetkellä laadukkaiden lisääntymiselinympäristöjen puute rajoittaa metsäpeurakantaa, eikä laajamittaisiin kompensatioihin ole mahdollisuutta (ks. esim. metsäpeuran vasanhoitojakson ennustekartta).

Lopuksi Luke toivoo, että maankäytön suunnittelussa huomioitavat tekijät ja niiden monimutkaiset vuorovaikutukset tunnistettaisiin erityisesti pitkäaikaisten vaikutusten skenaarioissa ja haittoja pystyttäisiin kokonaisvaltaisesti ja laajamittaisesti minimoimaan, vaikka se edellyttäisi kompromisseja ja yhteensovittamista mm. tuulivoimatuotannon sijoittelussa (ks. Hytönen ym. 2026, Routa ym. 2026).

Viitteet:

Forestry Commission Scotland. 2009. FCS Guidance Note 35c: Forest operations and otters in Scotland. Viitattu 2.7.2026. Saatavissa: https://www.forestry.gov.scot/sites/default/files/pub-documents/PDF_Guidance%20Note_Forest%20Operations%20and%20Otters%20in%20Scotland.pdf

Hytönen, J., Saastamoinen, U., Puustinen, T. & Heinilä, A. (2026). Ekologinen energiasiirtymä: Suosituksia kestävämpään tuuli- ja aurinkovoiman suunnitteluun. *Wisdom Letters* 2026(3). <https://doi.org/10.17011/wl/166>

Nisbet, T. 2024. Creating and managing riparian woodland. UKFS Practice Guide. Forest Research. Viitattu 2.7.2026. Saatavissa: https://cdn.forestresearch.gov.uk/2024/07/UKFSPG028_Riparian-woodland_web-compressed-2.pdf

Northern Ireland Environment Agency. 2011. Otters and Development. Belfast: Northern Ireland Environment Agency. Viitattu 2.7.2026. Saatavissa: <https://cieem.net/wp-content/uploads/2019/07/natural-information-otters-and-development-2011.pdf>

Philcox, C., Grogan, A. ja Macdonald, D. (1999), Patterns of otter *Lutra lutra* road mortality in Britain. *Journal of Applied Ecology*, 36: 748-761. <https://doi.org/10.1046/j.1365-2664.1999.00441.x>

Routa, J., Höysniemi, S., Aakkula, J. ym. (2026). Uusiutuvan energian Suomi 2055: Strateginen tiekartta maankäytön, alueellisuuden ja geopolitiikan kysymyksiin energiasiirtymässä. Helsinki: Luonnonvarakeskus.

3 Lausunnon tiivistelmä

Luonnonvarakeskus toteaa, että hankkeen vaikutusten arvioinnissa tulee kiinnittää erityistä huomiota riistalajeihin kohdistuviin pitkäaikaisiin ja kumulatiivisiin vaikutuksiin. Saukon osalta esitetty suojavyöhyke tulisi perustella paremmin ja huomioida myös äänihäiriö, maastonmuodot sekä liikennekuolleisuuden riski vesistöjen läheisyydessä. Suurpetojen, erityisesti suden, osalta Luke korostaa, ettei nykyisten selvitysten perusteella voida sulkea pois hankealueen sijoittumista lajin kannalta keskeisille alueille, ja että rakentamisen ajoittaminen on vain rajallinen lievennyskeino. Metsäpeuran osalta hanke sijoittuu merkittävälle ekologiselle käytävälle ja Vionnevan Natura 2000 -alueen läheisyyteen, minkä vuoksi Luke pitää tarpeellisena konkreettisempia ja kokonaiskestävämpiä lievennystoimia sekä laajamittaisten yhteisvaikutusten huolellista arviointia.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 02.07.2026 klo 14:01:04.

Lausunnon valmistelija(t):

Saara Kattainen

Antti Paasivaara

Liitteet:

Tiedoksi: